

Bedriftsundersøkelsen

For Sør- og Vestlandet

Oppdatering April 2016

Kyrre M. Knudsen, sjeføkonom

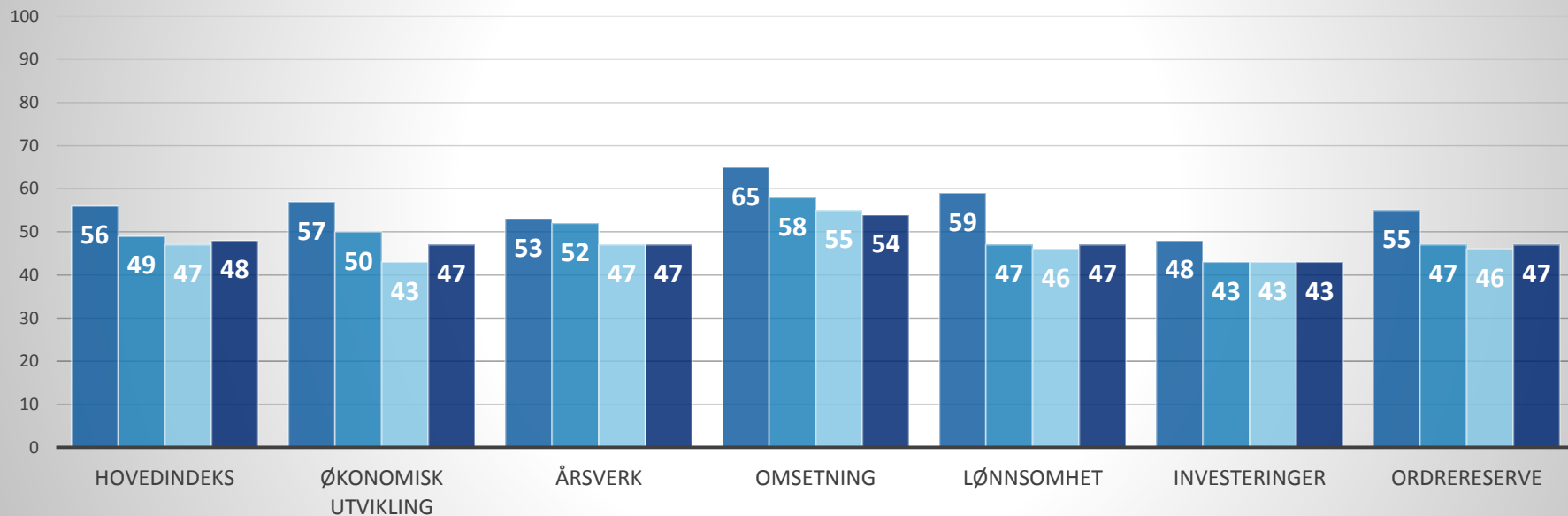
Hovedpunkter

- Nokså stabil utvikling samlet sett
- Våren har vært noe mindre krevende enn høsten - bedring i bygg og anlegg, men noe svakere for industrien
- Oljenedgangen vedvarer – fortsatt lavt for oljeeksponerte bedrifter
- Regionale forskjeller har blitt noe mindre – Rogaland er fortsatt lavest, men noe bedring fra i høst. Hordaland litt ned, mens Agder noe overraskende har steget
- Høyere arbeidsledighet – særlig større bedrifter er nøkterne i sine planer for sysselsetting
- Bunnen er ikke nådd – det ventes nedgang i ordresreserve og investeringer

Stemningen blant bedriftene – hovedindeks og delindekser

Andel i % som venter oppgang (resten venter nedgang)

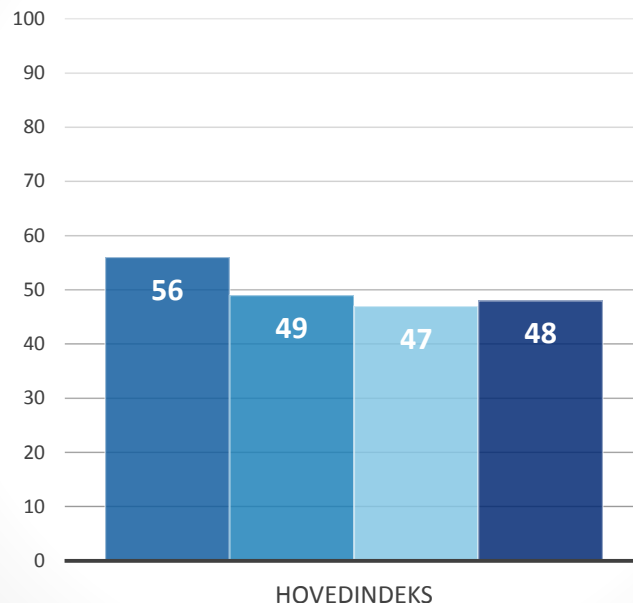
■ nov.14 ■ aug.15 ■ nov.15 ■ apr.16

Stemningen blant bedriftene

Andelen som venter oppgang (resten venter nedgang)

■ nov.14 ■ aug.15 ■ nov.15 ■ apr.16

1

Nokså stabile utsikter

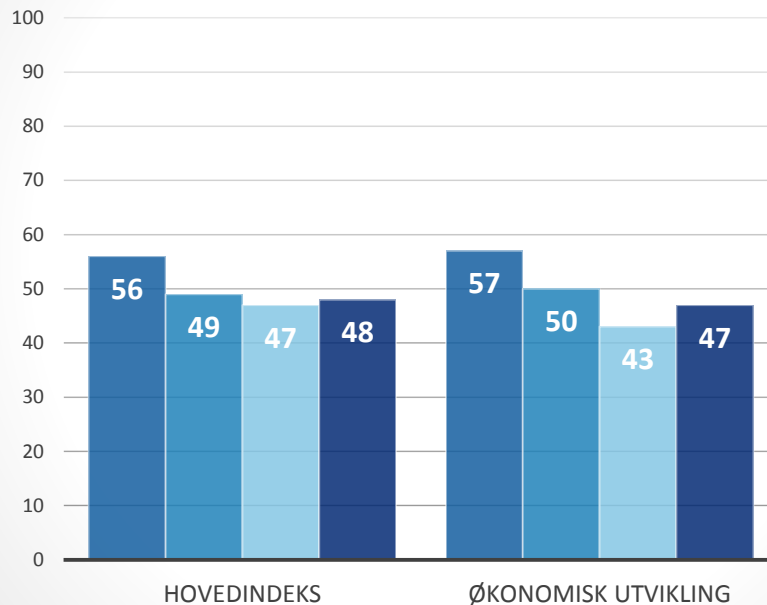
Hovedindeksen har vært nær uendret siden august 2015

Fortsatt en liten overvekt av bedrifter som venter nedgang. Dette indikerer moderat nedgang i økonomisk aktivitet i regionen det kommende året.

Økonomisk utvikling siste 12 måneder i bedriftene

Andelen som har hatt oppgang (resten har hatt nedgang)

■ nov.14 ■ aug.15 ■ nov.15 ■ apr.16

1a

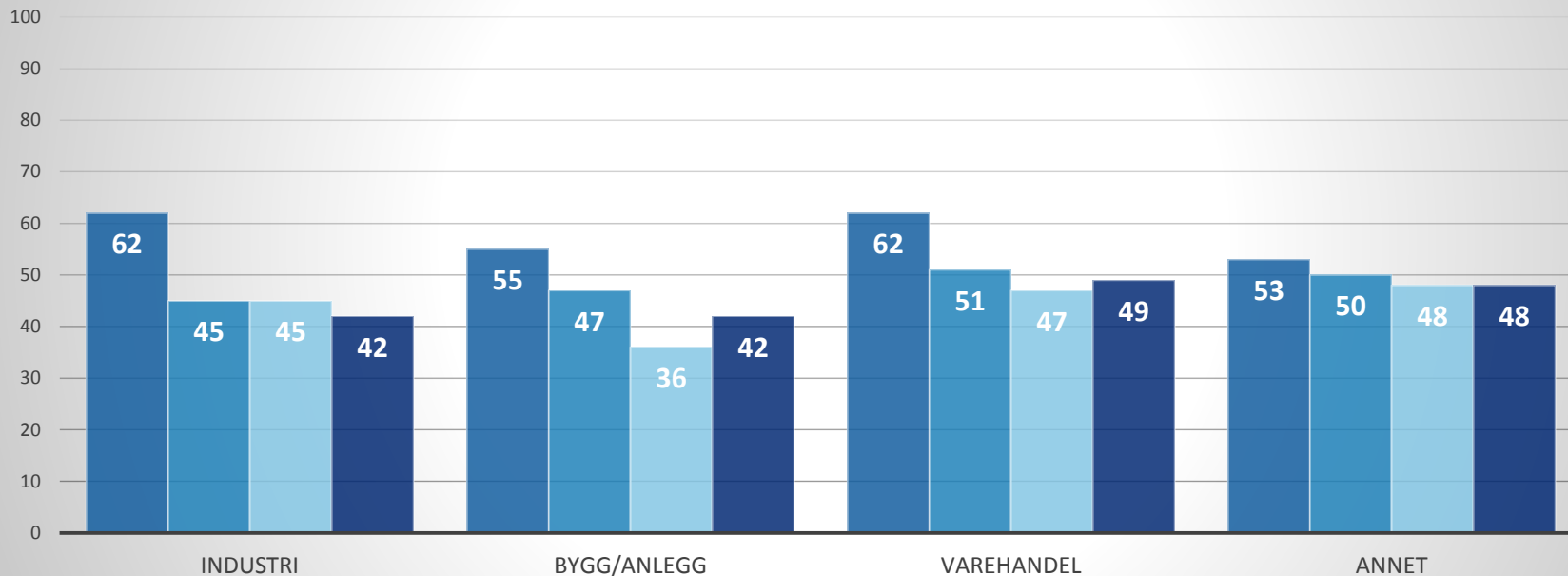
Våren har vært mindre krevende enn høsten

I november var andelen bedrifter som hadde hatt bedring siste 12 måneder på 43%. Denne har nå steget til 47%.

Stemningen i ulike bransjer

Andelen som venter oppgang (resten venter nedgang)

■ nov.14 ■ aug.15 ■ nov.15 ■ apr.16

2

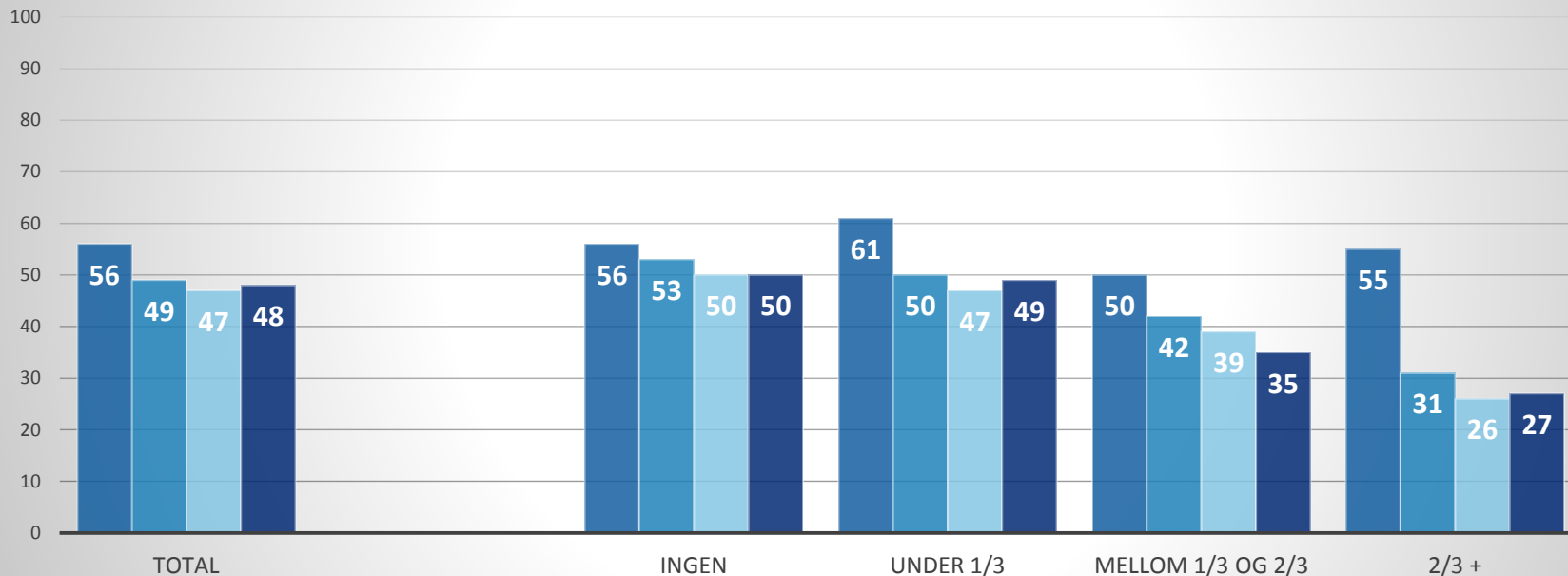
Ringvirkninger av oljenedgangen til industrien. Bygg og anlegg har steget, men fortsatt dempet nivå

- Noe oppgang i bygg/anlegg
- Industrien svekkes ytterligere av lav oljeaktivitet
- Varehandel litt opp, lav rente hjelper
- Andre sektorer klarer seg greit
- Interessant: uendret i industrien – den er veldig delt i olje vs annet

Stemningen blant bedriftene etter oljeeksponering

Andelen som venter oppgang (resten venter nedgang)

■ nov.14 ■ aug.15 ■ nov.15 ■ apr.16

2a

Oljenedgang for oljebedriftene

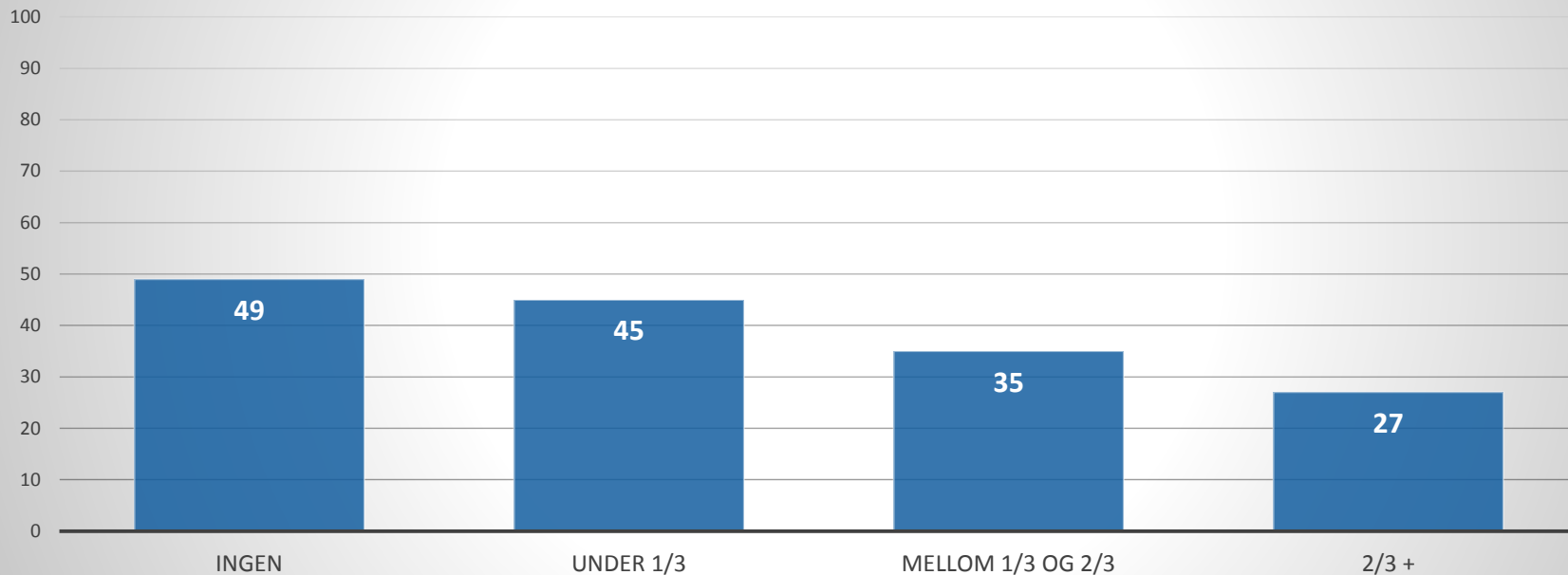
-De med ingen/lav oljeeksponering klarer seg greit
-Oljebedriftene fortsetter ned ...
og mer krevende jo høyere oljeeksponeringen er

Industribedrifter og oljeomsetning

■ apr.16

Andelen som venter oppgang (resten venter nedgang)

2b

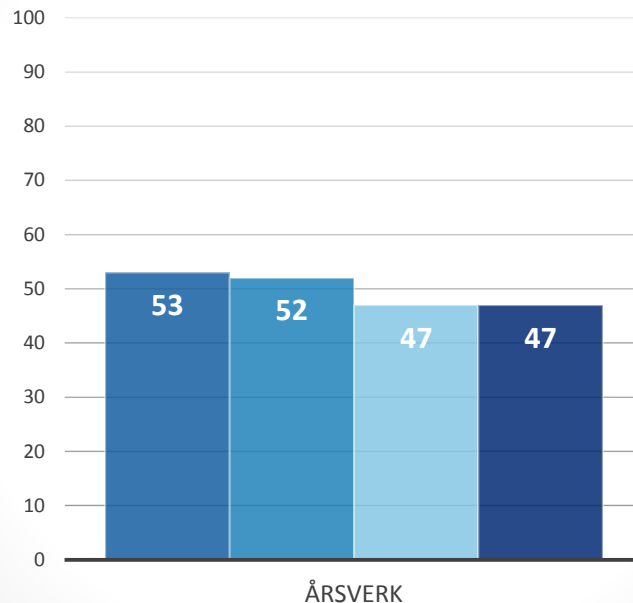
**Industri utenom olje
går ganske greit**

- Stor spredning blant industribedriftene
- Olje trekker ned, men andre går bra
- Grei markedsvekst ute og gunstig NOK er bra
- Fokus på eksport er økende

Bedriftenes planer for antall ansatte

Andelen som venter oppgang (resten venter nedgang)

■ nov.14 ■ aug.15 ■ nov.15 ■ apr.16

3

Noe høyere arbeidsledighet

Andelen positive uendret på 47%, dvs fortsatt overvekt av bedrifter som planlegger med nedbemanning

Noe flere vil redusere bemanning (19%) ...

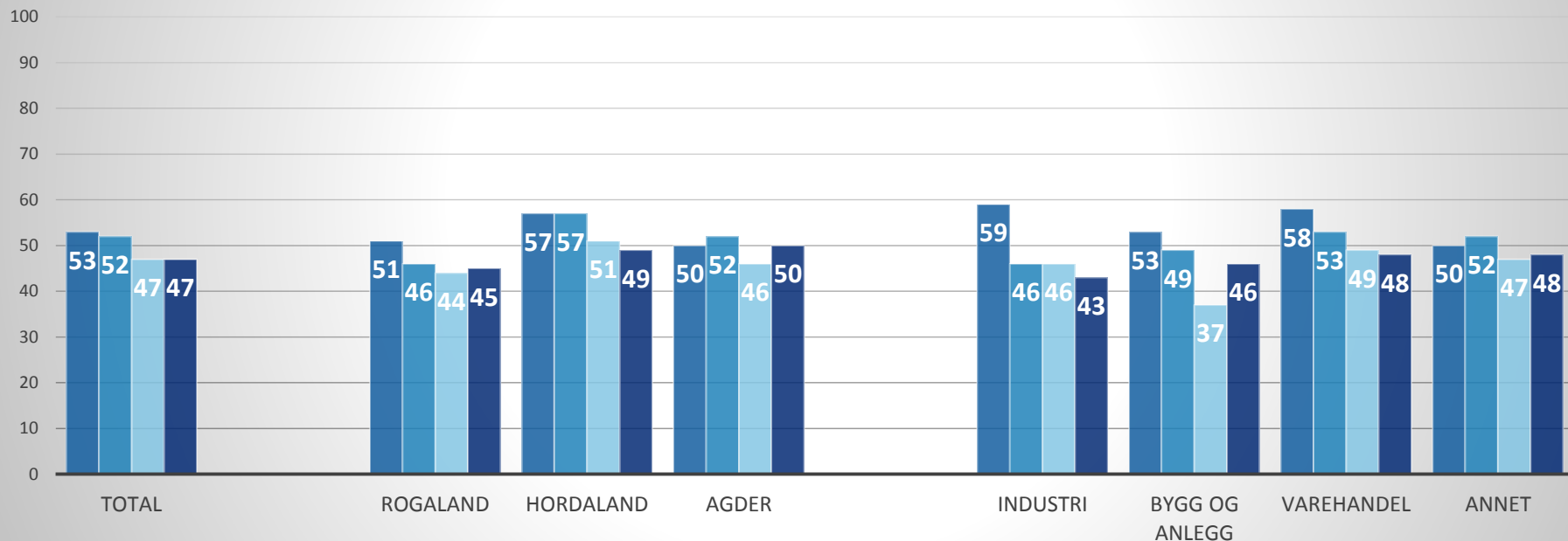
... enn øke (14%)

Men flertallet (66%) planlegger å holde stø kurs

Bedriftenes planer for antall ansatte - fylke og bransje

Andelen som venter oppgang (resten venter nedgang)

■ nov.14 ■ aug.15 ■ nov.15 ■ apr.16

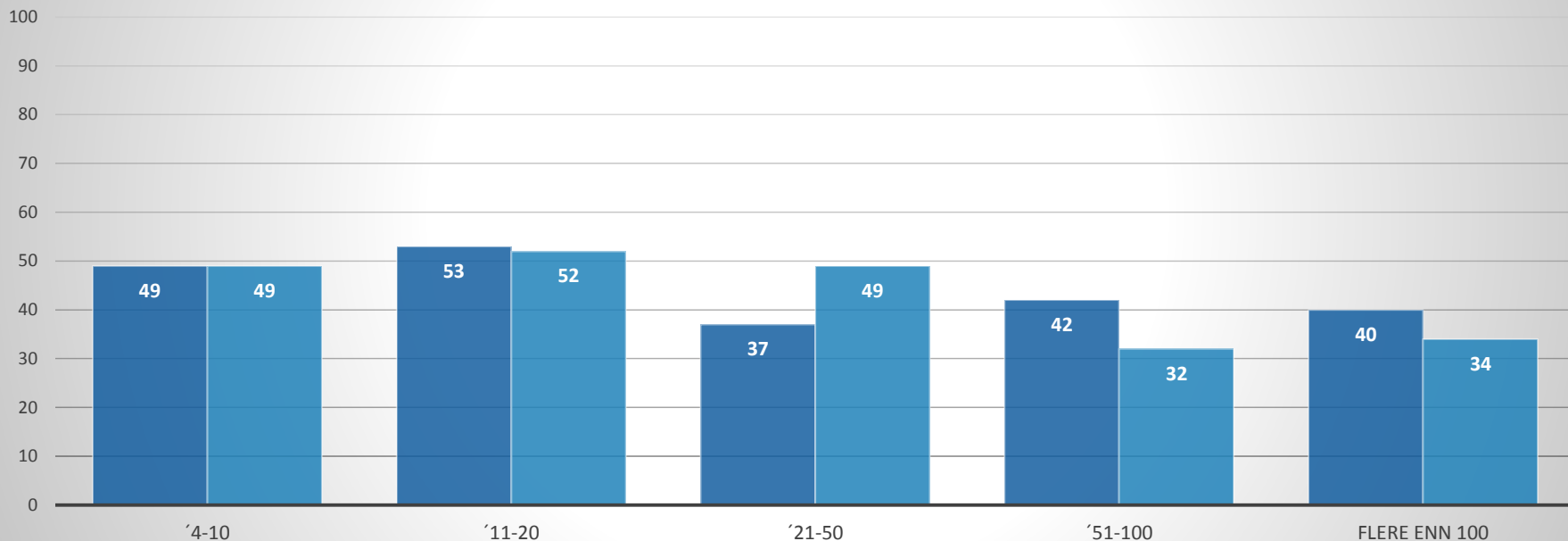
3
a

Forventninger til sysselsatte er lavest i Rogaland, mens Hordaland og Agder er nærmere nøytralt. Bedring innen bygg og anlegg. Industrien har nå lavest forventninger til sysselsetting

Bedriftenes sysselsettingsplaner etter størrelse på bedriften

Andelen som venter oppgang (resten venter nedgang)

■ nov.15 ■ apr.16

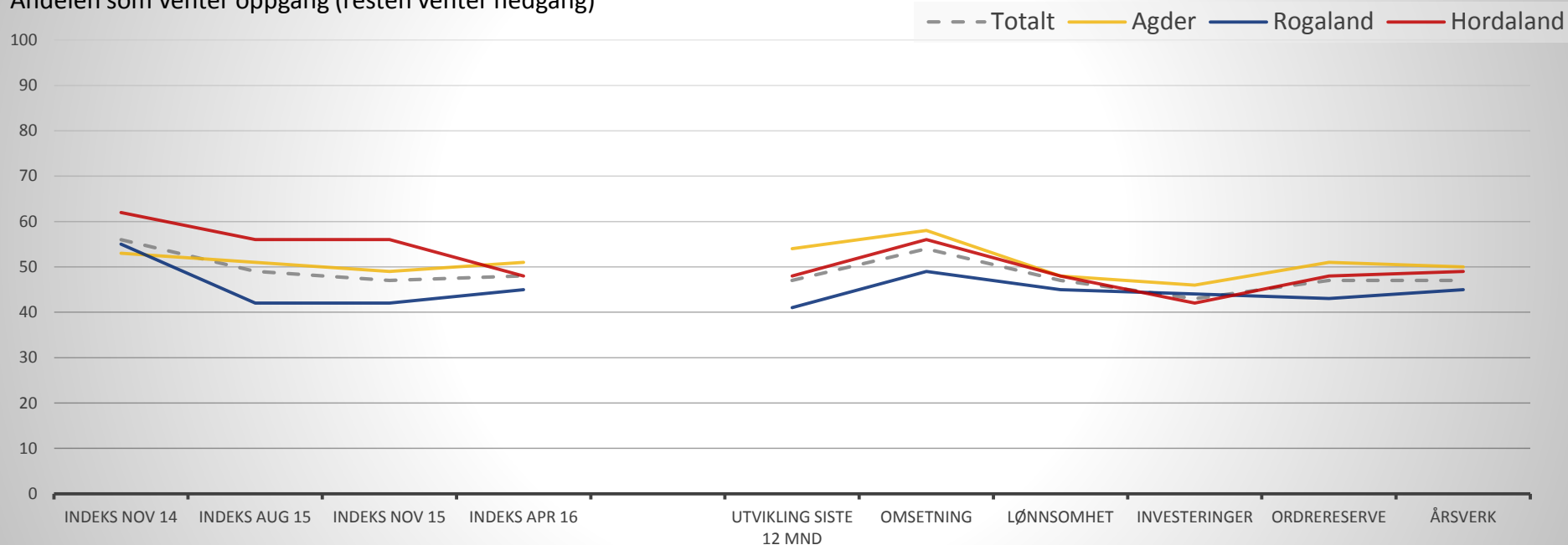

3_b

Bedrifter opp til 50 ansatte har oppjustert, mens de større bedriftene har nedjustert sine planer fra forrige undersøkelse

Fylkesvise forskjeller – hovedindeks og delindekser

Andelen som venter oppgang (resten venter nedgang)

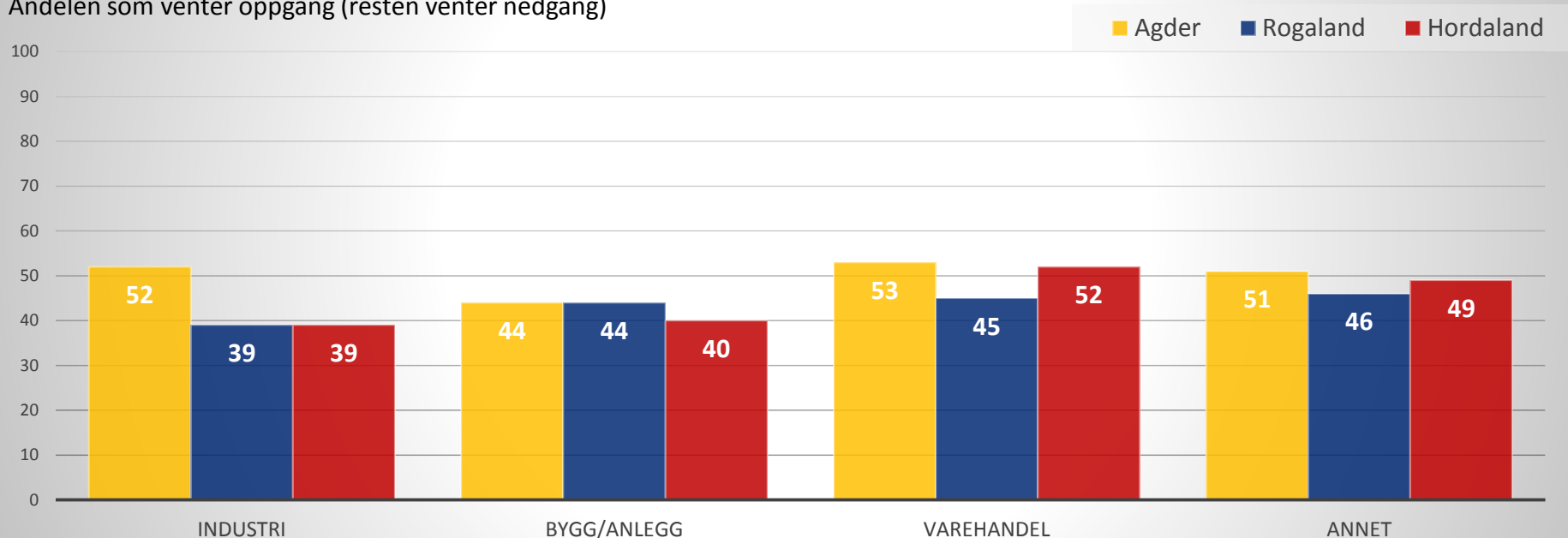
4

Forskjellen mellom fylkene reduseres

- Nær nøytralt i Agder og Hordaland
- Fortsatt på den negative siden i Rogaland
- Agder mest stabilt
- Størst forskjell i vurderingen av økonomisk utvikling siste 12 mnd

Fylkesvise forskjeller – mellom bransjer (hovedindeks)

Andelen som venter oppgang (resten venter nedgang)

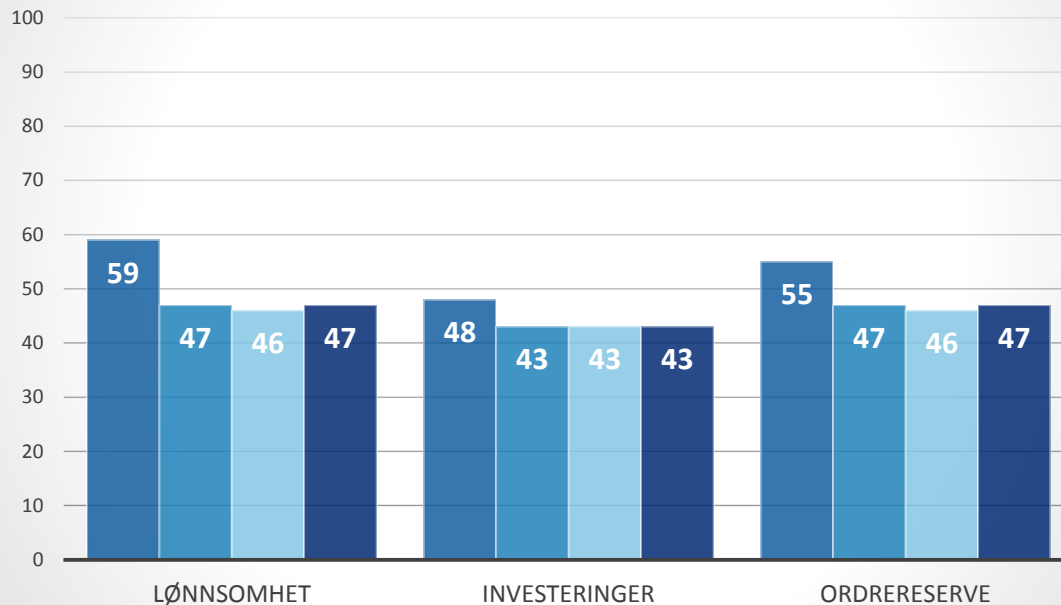
4^b

Industribedrifter på lavt nivå i Rogaland og Hordaland.
Betydelig variasjon mellom sektorer i Hordaland. Dempet i
alle bransjer i Rogaland. Agder kun bygg/anlegg under 50

Viktige vendepunktsindikatorer

■ nov.14 ■ aug.15 ■ nov.15 ■ apr.16

Andelen som venter oppgang (resten venter nedgang)

5

Bunnen er ikke nådd

Lønnsomhet, investeringer og ordresreserve fortsatt lavere enn 50.

Fallende ordresreserve (under 50), samt investeringer, gir normalt lavere aktivitet.

	2014	Årsslutt 2015	2015	2016	2017	2018-20
Vekst i verdensøkonomien	3,4		3,1	3,2	3,3	3
USA	2,4		2,4	2,3	2,25	2
Eurosonen	0,9		1,5	1,4	1,25	1
Kina	7,3		6,75	6,25	6	5
Oljepris	50		50	45	55	65

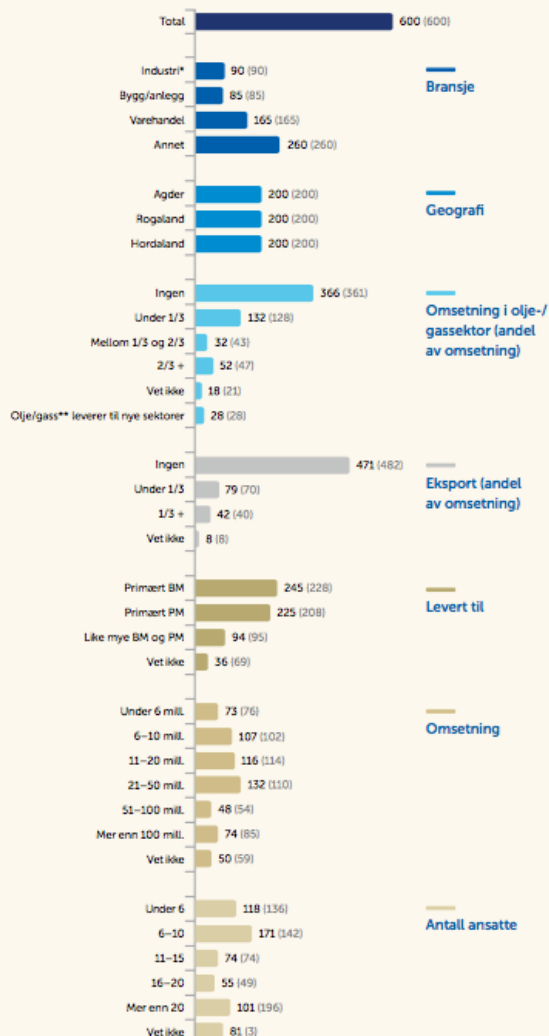
Norsk økonomi (BNP Fastlands-Norge)	2,2		1	1	2	2
Arbeidsledighet (NAV)	2,7		3	3,5	3,5	3,4
Sysselsettingsvekst	1,1		0,6	0,1	0,5	0,5
Oljeinvesteringer	210		-12,5	-15	-5	0
NOK/USD	7,4		8,1	8,25	8	7,5
NOK/EUR	9		8,95	9,5	9	8,75
5 års swaprente	1,4		1,5	1	1,25	1,75
Styringsrente Norge	1,25		1,125	0,375	0,25	1

Regionen			2015	2016	2017	2018-20
Arbeidsledighet Rogaland	2,2		3,4	5	5	4
Arbeidsledighet Hordaland	2,3		2,8	3,7	3,8	3,5
Arbeidsledighet Agder-fylkene	3,2		3,6	4,5	4,5	4
Sysselsettingsvekst Rogaland	1		-0,5	-1	0	0,5
Sysselsettingsvekst Hordaland	1		0	0	0	0,5
Sysselsettingsvekst Agder-fylkene	1		-0,7	-1	0	0,5
Boligpris Rogaland	0		-0,5	-8	1	2
Boligpris Hordaland	4		8	5	4	2
Boligpris Agder-fylkene	0		3,9	2	2	2
Leiepris næringseiendom Rogaland*			1575	-6	0	5
Leiepris næringseiendom Hordaland*			2000	-5	0	4
Leiepris næringseiendom Agder*			1450	-2	0	1

VÅRE PROGNOSER

Respondentene

Respondentene

600 bedrifter har vurdert utsiktene for de viktigste drivkreftene de kommende 12 månedene samt vurdert utviklingen siste 12 måneder.

Resultatene blir gjengitt som en såkalt diffusjonsindeks der 50 er nøytralt nivå. Indeksen er andelen (i prosent) positive bedrifter. Resten er negative. Bedriftene er spurt om utviklingen fremover blir bedre, lavere eller uendret. Deretter blir halvparten av de som svarer uendret lagt til de som har svart bedre. Slik får man andelen positive bedrifter. Dersom det er flere positive enn negative svar, blir indeksen høyere enn 50. Dersom det er flere negative enn positive svar, blir indeksen lavere enn 50. Indeksen har tyngdepunkt mot 50. Dette innebærer at det skal mer for å løfte og senke indeksen jo lenger man er fra 50.

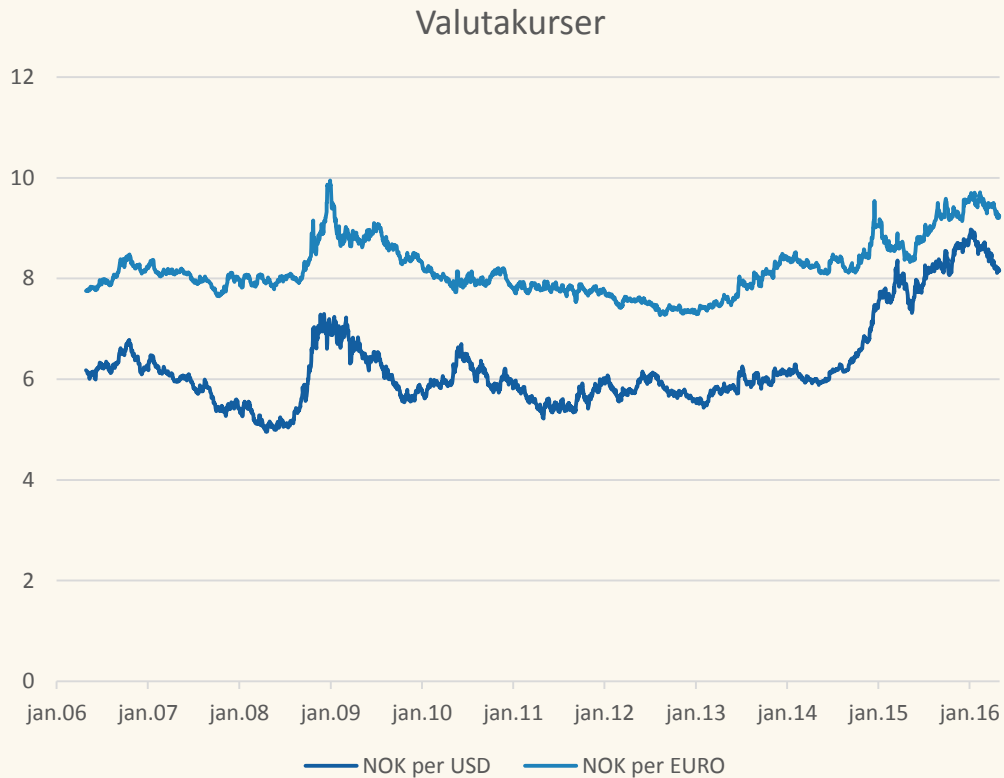
Følgende seks indikatorer vektet likt til en hovedindeks:

1. Antall årsverk
2. Omsetning
3. Lønnsomhet
4. Investeringer
5. Ordreserver
6. Generell økonomisk utvikling de siste 12 månedene

Undersøkelsen er gjennomført i samarbeid med TNS Gallup.

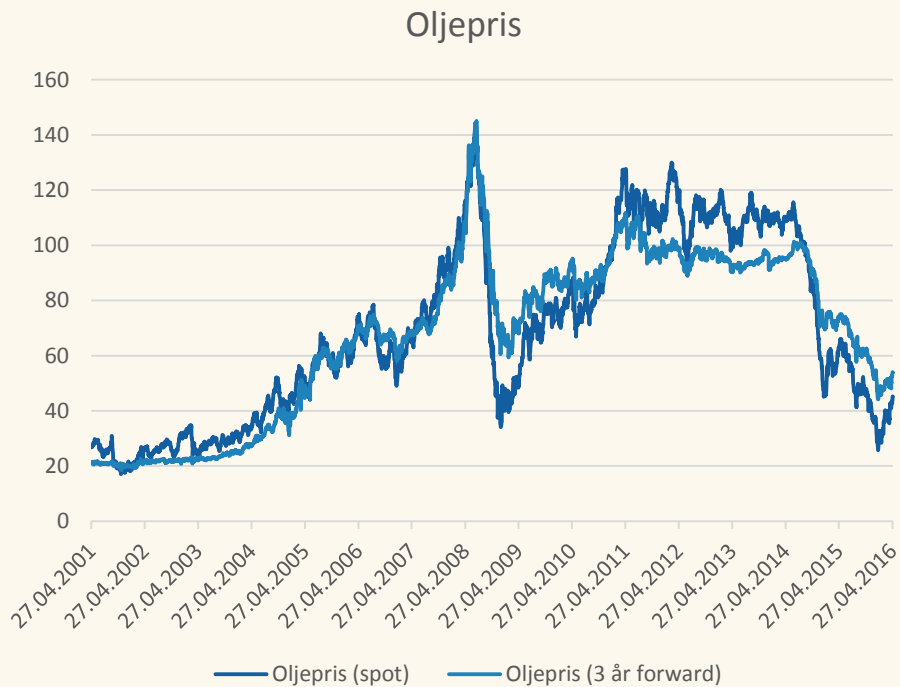
VEDLEGG

Valutakurser

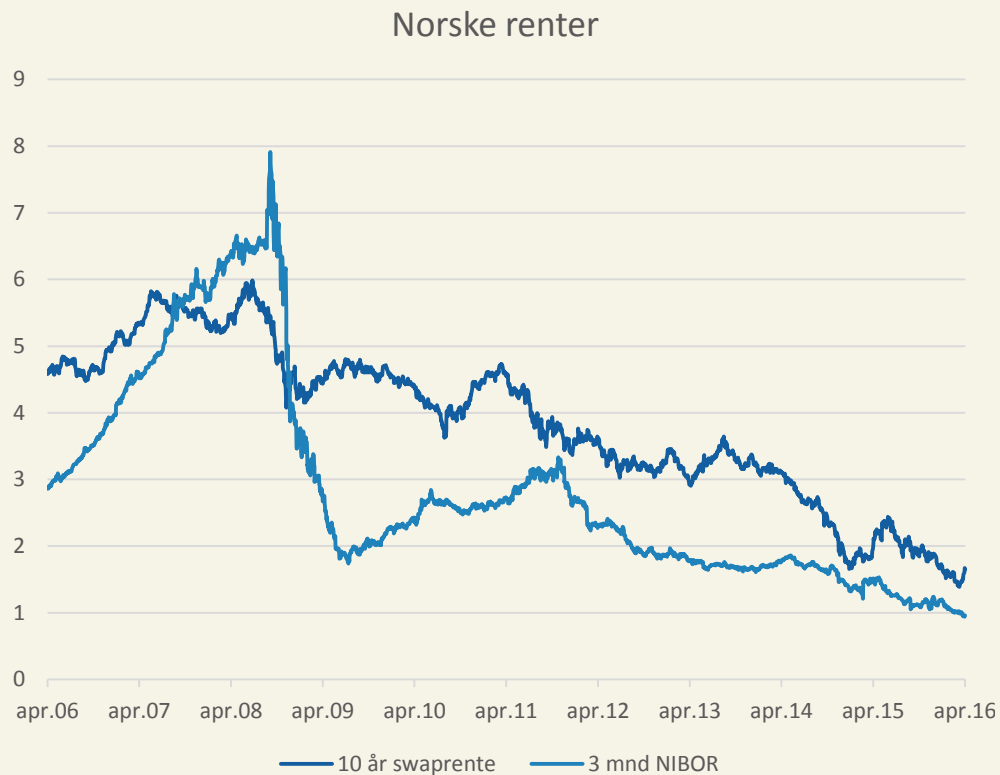
Kilde: Thomson Reuters Datastream

Oljepris

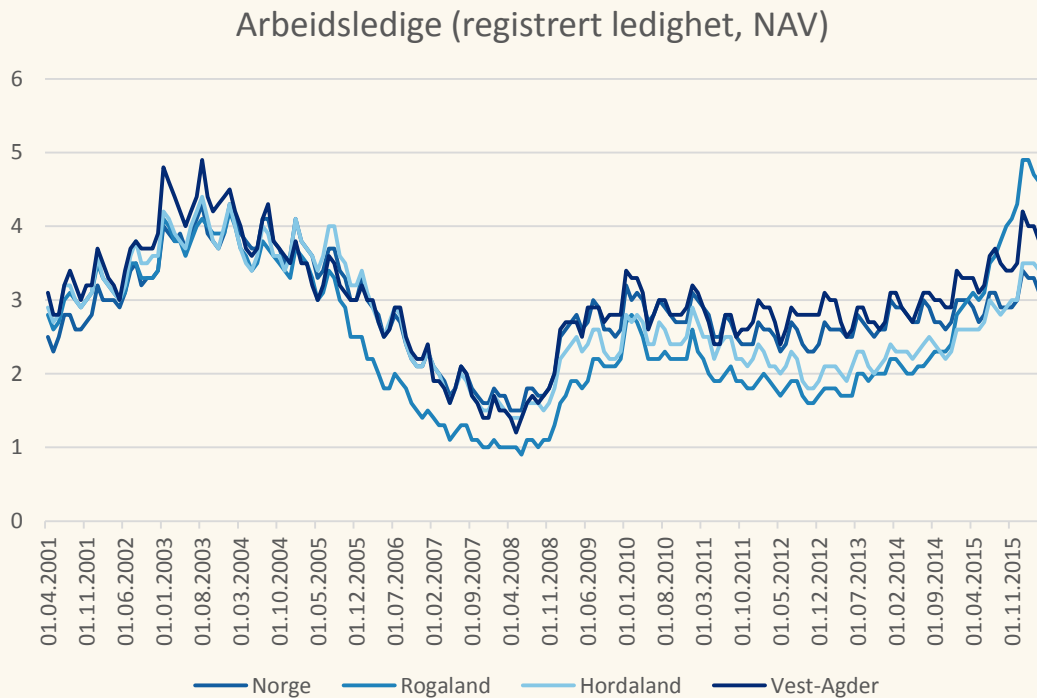

Kilde: Thomson Reuters Datastream

Norske renter

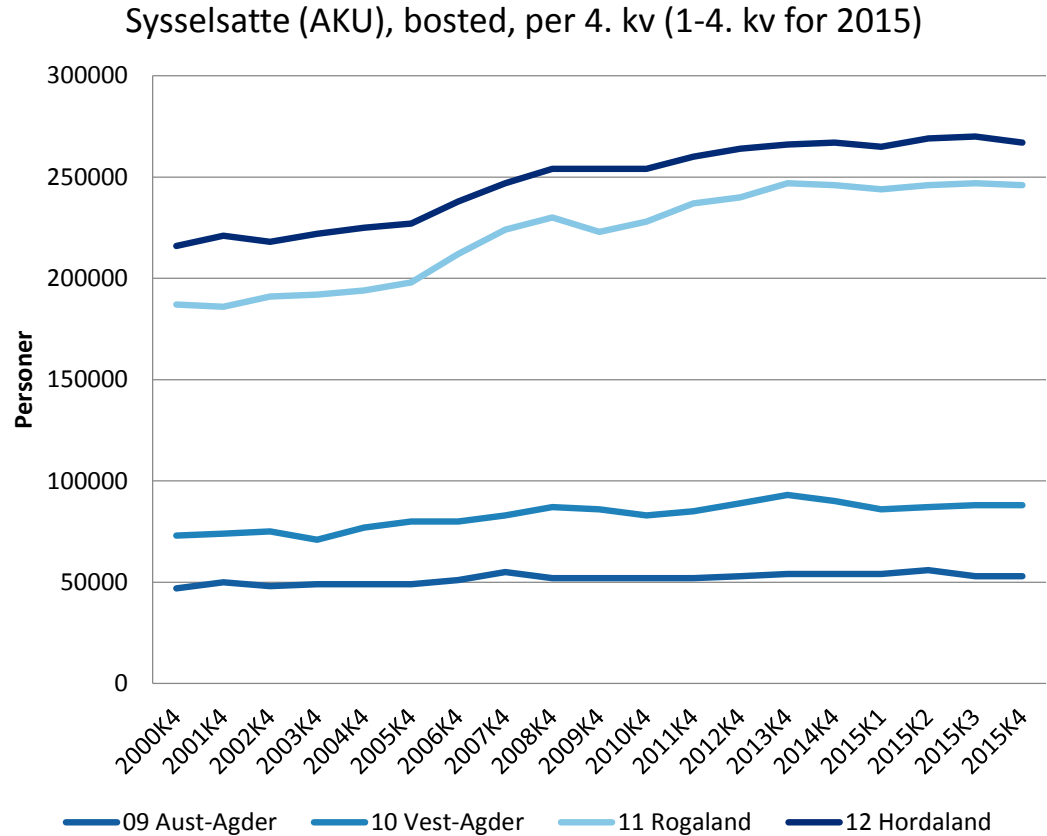

Arbeidsledighet

Kilde: Thomson Reuters Datastream

Antall sysselsatte etter bosted

Kilde: SSB

Aktivitet på norsk sokkel

